

Казанкіна К. Д.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ІНСТРУМЕНТИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах розвитку економіки підприємства функціонують у середовищі підвищеної невизначеності та ризику. Економічна нестабільність, інфляційні процеси, коливання валютних курсів, порушення логістичних зв'язків та воєнні дії в Україні суттєво впливають на результати діяльності суб'єктів господарювання. У таких умовах особливої актуальності набуває застосування ефективних інструментів антикризового управління, спрямованих на забезпечення фінансової стійкості підприємства [1].

Фінансова стійкість підприємства визначається його здатністю своєчасно виконувати фінансові зобов'язання, підтримувати платоспроможність, забезпечувати стабільність грошових потоків та зберігати ефективність діяльності в умовах негативного впливу зовнішніх і внутрішніх факторів. Втрата фінансової рівноваги може призвести до зниження ліквідності, збільшення заборгованості та, у крайньому випадку, до банкрутства [1].

Антикризове управління являє собою систему заходів, спрямованих на попередження кризових явищ, своєчасне виявлення фінансових проблем та мінімізацію їх негативних наслідків. Ефективність антикризового управління значною мірою залежить від своєчасності прийняття управлінських рішень та використання відповідних інструментів [1]. Одним із ключових інструментів антикризового управління є фінансовий аналіз. Регулярна оцінка показників ліквідності, платоспроможності, фінансової незалежності та рентабельності дозволяє виявити негативні тенденції на ранніх етапах і своєчасно вжити необхідних заходів. Важливу роль також відіграє бюджетування та фінансове планування, що сприяють ефективному розподілу ресурсів і контролю за витратами [2]. Суттєвим напрямом підвищення фінансової стійкості є оптимізація структури витрат підприємства. У кризових умовах доцільним є скорочення непродуктивних витрат, підвищення ефективності використання матеріальних і трудових ресурсів, а також перегляд інвестиційних програм. Одночасно необхідно забезпечувати диверсифікацію джерел доходів і пошук нових ринків

збуту [3]. Важливим інструментом антикризового управління є управління дебіторською та кредиторською заборгованістю. Скорочення строків погашення дебіторської заборгованості, використання авансових форм розрахунків та контроль за фінансовим станом контрагентів сприяють покращенню ліквідності підприємства [3].

У сучасних умовах значної уваги потребує управління ризиками. Ідентифікація фінансових загроз, оцінка їх ймовірності та розробка заходів реагування дозволяють зменшити вплив кризових факторів на діяльність підприємства. Використання сценарного планування дає можливість прогнозувати можливі варіанти розвитку подій та підготувати альтернативні управлінські рішення [3].

Цифровізація фінансового управління також виступає важливим фактором підвищення стійкості. Використання сучасних інформаційних систем забезпечує оперативний аналіз фінансових показників, підвищує прозорість управлінських процесів і сприяє прийняттю обґрунтованих рішень [2; 3].

Для українських підприємств питання антикризового управління є особливо актуальним в умовах воєнного стану, економічної нестабільності та обмеженого доступу до фінансових ресурсів. Впровадження комплексної системи антикризових заходів дозволяє зберегти фінансову рівновагу, підвищити адаптивність до змін зовнішнього середовища та забезпечити довгостроковий розвиток [1].

Інструменти антикризового управління відіграють важливу роль у забезпеченні фінансової стійкості підприємства в умовах економічної нестабільності. Своєчасний фінансовий аналіз, бюджетування, оптимізація витрат, управління заборгованістю, диверсифікація доходів та використання сучасних цифрових технологій сприяють підвищенню платоспроможності та зниженню ризику фінансової кризи. Комплексне застосування зазначених інструментів дозволяє підприємствам ефективно функціонувати та зберігати конкурентоспроможність навіть у кризових умовах [3].

Список використаних джерел:

1. Заїчко І. Є. Стратегічний корпоративний ризик менеджмент як основа антикризового фінансового управління підприємством. *Економічні горизонти*. 2025. № 3(32). С 144-154. URL: <http://eh.udpu.edu.ua/>.
2. Богуславська С., Білоус С., Дяк В. Стратегії антикризового управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 52025. № 5, 2023. <https://economyandsociety.in.ua/>.

3. Левковець Н. Удосконалення антикризового управління підприємством в умовах воєнного стану. *Вісник Полтавського державного аграрного університету*. 2024. № 2. С. 31-35. URL: <https://journals.pdau.poltava.ua/>.

Калінічева В. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ
ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

В умовах повномасштабної війни бізнес-середовище України зазнає значних змін у структурі економічних відносин. Військова нестабільність породжує нові види ризиків, які вимагають перегляду традиційних підходів до управління ними для забезпечення стійкості бізнесу.

Система управління ризиками підприємства – це комплекс взаємопов'язаних організаційних, методичних і технологічних заходів, спрямованих на пошук, оцінювання, планування, контролювання та мінімізацію ризиків.

Управління ризиками передбачає такі основні етапи [1, с. 280]:

- ідентифікацію ризиків, визначення потенційних джерел загроз;
- оцінювання ризиків, аналіз і класифікацію їх ймовірності та наслідків;
- розробку заходів реагування, визначення стратегій мінімізації або уникнення ризиків;

- постійний аналіз динаміки ризиків та ефективності обраних заходів.

Особливістю системи управління ризиками в умовах воєнної нестабільності є значна мінливість зовнішніх загроз. У таких умовах підприємства стикаються із різноманітними ризиками: операційними, фінансовими, логістичними та репутаційними, які прямо впливають на їхню життєздатність [2, с. 18]. У сучасній практиці управління діяльністю підприємств застосовується широкий спектр кількісних методів оцінки ризиків, які дозволяють обґрунтовано визначати рівень невизначеності та приймати ефективні управлінські рішення [3, с. 3]:

- аналіз доцільності витрат передбачає співставлення очікуваних вигод і можливих витрат, пов'язаних із реалізацією певного рішення. Метод дозволяє визначити економічну ефективність операцій з урахуванням ризикових факторів;